

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет спеціальної освіти, психології і соціальної роботи
Кафедра загальної та практичної психології

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	«Класичні експерименти в різних галузях психології» Курс викладається українською мовою.
Викладачі	Р.Т. Сімко, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри загальної та практичної психології
Профайл викладачів	https://kaf-zahalnoips.kpnu.edu.ua/simko-ruslan-teodorovych/
Е-mail:	7kort@ukr.net
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=7720
Консультації	Консультації проводяться щоп'ятниці (15 ⁰⁰ -16 ³⁰), місце проведення – кафедра (аудиторія 21а)

2. Анотація курсу

Класичні експерименти в різних галузях психології – дисципліна, яка вивчає класичні експериментальні дослідження у різних галузях психології та показує проблеми, які виникають уже на сучасному етапі в розвитку психологічної науки.

3. Мета та цілі курсу

Мета курсу: поглиблено вивчити класичні експерименти в різних галузях психології та різні аспекти експериментування в психології, теоретичні, організаційні та етичні проблеми експериментальної роботи в психології.

Основні завдання дисципліни:

- здатність організувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології;
- здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

- здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та практики;
- здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та практичної значущості;
- здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та доказові методики і техніки практичної діяльності;

4. Формат курсу

Очний (offline)

5. Результати навчання

Навчальна дисципліна забезпечує внесок у формування таких компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою підготовки магістрів спеціальності «Психологія»:

Інтегральна компетентність: Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо;

Фахові компетентності:

- здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості;
- здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності;
- здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
(визначені освітньою-професійною програмою компетентності, для формування яких використовує ця навчальна дисципліна).

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, **програмними результатами вивчення** дисципліни «Класичні експерименти в різних галузях психології» є такі:

- здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;

- вміти організувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.
- узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки;
- доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчального курсу	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Освітня програма, спеціальність	Психологія, 053 Психологія	Психологія, 053 Психологія
Рік навчання/ рік викладання	другий / 2022-2023	перший, другий / 2021-2022, 2022-2023
Семестр вивчення	третій	другий, третій
Освітній компонент	професійної підготовки	дисципліна вільного вибору студента
Кількість кредитів ЄКТС	4 кредити ЄКТС	4 кредити ЄКТС
Загальний обсяг годин	120 год.	120 год.
Кількість годин навчальних занять	48 год.	18 год.
Лекційні заняття	24 год.	8 год.
Практичні заняття	24 год.	10 год.
Семінарські заняття	0 год.	0 год.
Лабораторні заняття	0 год.	0 год.
Самостійна та індивідуальна робота	72 год.	102 год.
Форма підсумкового контролю	залік	залік

7. Пререквізити курсу

Передумовою для вивчення дисципліни «Класичні експерименти в різних галузях психології» має бути вивчення таких дисциплін, як загальна психологія, історія психології, експериментальна психологія, психологія особистості, соціальна психологія.

8. Технічне та програмне забезпечення / обладнання

Вивчення курсу не потребує використання програмного забезпечення, крім загально вживаних програм і операційних систем.

9. Політики курсу

Академічна добросесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недобросесності. Виявлення ознак академічної недобросесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідання занять. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Література. Уся література, яку студенти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

10. Схема курсу

К–ть акад. год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності	Матеріали	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
2 акад. год.	Тема 1. Перші лабораторії експериментального дослідження психіки.	Лекція/ Дискусія	Текст лекції	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Анотувати прочитану додаткову літературу	Присутність на лекції та активна участь у дискусії.	Згідно розкладу
2 акад. год.	Тема 2. Наукові школи та напрямки в яких розробляли умови застосування експерименту для дослідження психіки.	Лекція/ Дискусія	Текст лекції	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Анотувати прочитану додаткову літературу	Присутність на лекції та активна участь у дискусії.	Згідно розкладу
4 акад. год.	Тема 3. Експерименти в загальній психології.	Лекція/ Дискусія	Текст лекції	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Анотувати прочитану додаткову літературу	Присутність на лекції та активна участь у дискусії.	Згідно розкладу

4 акад. год.	Тема 4. Експерименти у віковій психології.	Лекція/ Дискусія	Текст лекції	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Анотувати прочитану додаткову літературу	Присутність на лекції та активна участь у дискусії.	Згідно розкладу
4 акад. год.	Тема 5. Експериментальні дослідження у психології особистості.	Лекція/ Дискусія	Текст лекції	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Анотувати прочитану додаткову літературу	Присутність на лекції та активна участь у дискусії.	Згідно розкладу
4 акад. год.	Тема 6. Експерименти в соціальній психології.	Лекція/ Дискусія	Текст лекції	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Анотувати прочитану додаткову літературу	Присутність на лекції та активна участь у дискусії.	Згідно розкладу
4 акад. год.	Тема 7. Експериментальні шедеври в соціальній психології.	Лекція/ Дискусія	Текст лекції	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Анотувати прочитану додаткову літературу	Присутність на лекції та активна участь у дискусії.	Згідно розкладу
2 акад. год.	Тема № 1 Перші лабораторії експериментального дослідження психіки 1. Лабораторія В. Вундта 2. Лабораторія М. Ланге 3. Дослідницькі програми і експериментальні результати	Практичне заняття	Завдання до практичного заняття	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Анотувати прочитану додаткову літературу	Виконання завдань – 12 балів	Згідно розкладу
2 акад. год.	Тема № 2 Наукові школи та напрямки в яких розробляли умови застосування експерименту для дослідження психіки 1. Наукові школи експериментальної психології	Практичне заняття	Завдання до практичного заняття	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Підготувати усну доповідь відповідно до плану практичного заняття	Виконання завдань – 12 балів	Згідно розкладу

	<p>2. Експериментальні дослідження психіки в США</p> <p>3. Експериментальне дослідження мотиваційної динаміки в науковій школі К. Левіна</p>						
4 акад. год.	<p>Тема № 3 Експерименти в загальній психології</p> <p>1. Експеримент Дж. Пратера: ефективність мисленнєвого тренування</p> <p>2. Експерименти С. Шехтера про значення когнітивних процесів у переживанні емоційних станів</p> <p>3. Експеримент С. Велінса про вплив фальшивих когнітивних ознак на емоційні стани та оцінки</p> <p>4. Феномен Б.В. Зейгарник: запам'ятовування завершених і незавершених дій</p> <p>5. Дослідження когнітивного дисонансу Л. Фестінгера</p> <p>6. Експеримент із лялькою Бобо: дослідження поведінкових реакцій</p> <p>7. Дослідження контролю за ситуацією</p>	Практичне заняття	Завдання до практичного заняття	Основна Допоміжна	<p>1.Опрацювати текст лекції.</p> <p>2. Підготувати усну доповідь відповідно до плану практичного заняття</p>	Виконання завдань – 12 балів	Згідно розкладу
4 акад. год.	<p>Тема № 4 Експерименти у віковій психології</p> <p>1. Найтриваліші психологічні дослідження</p> <p>2. Експериментальне вивчення немовлят</p> <p>3. Дослідження природи любові (експерименти Г. Харлоу). Окремі експериментальні епізоди</p> <p>4. Феномен «гіркої цукерки» та інші експерименти В. І. Асніна</p>	Практичне заняття	Завдання до практичного заняття	Основна Допоміжна	<p>1.Опрацювати текст лекції.</p> <p>2. Підготувати усну доповідь відповідно до плану практичного заняття</p>	Виконання завдань – 12 балів	Згідно розкладу

4 акад. год.	Тема № 5 Експериментальні дослідження у психології особистості 1. Психологія особистості та проблеми її дослідження 2. Особливості персонологічних теорій та критерії їх оцінки. Персонологи як експериментатори 3. Типові помилки в персонологічних дослідженнях 4. Номотетичний та ідеографічний підходи до вивчення особистості	Практичне заняття	Завдання до практичного заняття	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Підготувати усну доповідь відповідно до плану практичного заняття	Виконання завдань – 12 балів	Згідно розкладу
4 акад. год.	Тема № 6 Експерименти в соціальній психології 1. Проблеми дослідження в соціальній психології. Соціально-психологічний експеримент та особливості його проведення 2. Класичні експерименти в соціальній психології. Групові феномени та їх дослідження. Механізми групової поведінки. Загальна характеристика групових процесів. Феноменологія прийняття групових рішень 3. Групові ефекти та їх дослідження 4. Сприйняття та розуміння людьми одне одного: класичні експерименти. Класичний експеримент О.О. Бодальова в авторському варіанті. Аналіз результатів дослідження	Практичне заняття	Завдання до практичного заняття	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Підготувати усну доповідь відповідно до плану практичного заняття	Виконання завдань – 12 балів	Згідно розкладу
4 акад. год.	Тема № 7 Експериментальні шедеври в соціальній психології 1. Експеримент Нормана Триплетта (1898) 2. Хотгорнські дослідження (1924-1932) 3. Парадокс Лап'єра	Практичне заняття	Завдання до практичного заняття	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Підготувати усну доповідь відповідно	Виконання завдань – 12 балів	Згідно розкладу

4. Експерименти Музафера Шерифа(1935, 1937) 5. Експерименти Соломона Аша 6. Експеримент Стенлі Мілграма (1963) 7. Експерименти Сержа Московічі 8. Експеримент Ч. Немет і Г. Вахтлер 9. Дослідження соціальної поведінки Дж. Дарлі і Б. Латане					до плану практичного заняття		
Залік							

11. Система оцінювання та вимоги

Навчальні досягнення студентів оцінюються за 12-бальною системою.

Орієнтовні критерії оцінювання знань, умінь, навичок студентів на навчальних заняттях

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів. Відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні».
	2	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні»; може самостійно знайти відповідь у підручнику.
	3	Студент намагається аналізувати на основі володіння елементарними знаннями і навичками; робить спроби виконання завдань і дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями; орієнтується у поняттях і визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні у нього труднощі.
	5	Студент розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (проте з окремими помилками); вміє працювати з літературою, самостійно опрацювати частину

		навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні.
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми.
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує навчальний матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення, висновки.
	9	Студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
Високий (творчо-профес ійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати навчальний матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.

	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою, самоосвітою; логічно та творчо викладає матеріал в усній і письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.
--	----	---

Максимальний бал оцінки поточної успішності студентів на навчальних заняттях приймається рівним 12.

Студенту, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до практичних, семінарських, лабораторних занять, в журнал академічної групи ставиться 0 балів.

Студент, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять та має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Поточну заборгованість, пов'язану з непередготовленістю або недостатньою передготовленістю до навчальних занять, студент повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4,5,6), достатнього (7,8,9) та високого рівня (10,11,12).

Написання модульних контрольних робіт, виконання завдань самостійної роботи та індивідуальних завдань обов'язкові. До їх виконання допускаються всі студенти. Невиконання МКР, самостійної та індивідуальної роботи оцінюється 0 балів.

Студенти, які за результатами виконання МКР, завдань самостійної та індивідуальної роботи отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, а також ті, що не з'явилися для їх виконання або не виконали їх завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Студенти, які не мають академічної заборгованості за результатами поточного контролю отримують залік.

Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок студента на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля обчислюється після проведення цих занять та ліквідації студентом поточної заборгованості, пов'язаної з пропусками занять, непередготовленістю або недостатньою передготовленістю до них.

Поточний і модульний контроль (100 балів)	Сума
---	------

Змістовий модуль № 1 (100 балів)			100
Поточний контроль	Самостійна робота	МКР	
30 балів	20 балів	50 балів	

12. Список рекомендованої літератури

Основні джерела:

1. Коpecь Л. Класичні експерименти в психології : навчальний посібник. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 283 с.
2. Сімко Р.Т., Шинкарюк А.І. Історія експериментальної психології (від передумов до перших наукових шкіл) : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друк-Срвіс», 2014. 136 с.
3. Сімко Р.Т. Експериментальна психологія : навчально-методичний посібник / Укладач Руслан Теодорович Сімко. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2021. 198 с.

Допоміжні джерела:

1. Галян О.І., Галян І.М. Експериментальна психологія : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2012. 400 с.
2. Горбунова В.В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях : навчальний посібник. Київ : «ВД «Професіонал», 2007. 208 с.
3. Максименко С.Д., Носенко Е.Л. Експериментальна психологія. підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 360 с.
4. Практична психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Корольчук М.С., Корольчук В.М., Ржевський Г.М., Миронець С.М., Осюдло В.І., Зазимко О.В. Київ : Київ.нац.торг.ун-т, 2015. 739 с.
5. Gozli, D. Experimental Psychology and Human Agency. Springer International Publishing, 2019.
6. Advances in Experimental Social Psychology. / James M. Olson (Editor), 1st Edition, Academic Press, 2018.
7. Madsena, D. Ø, Stenheimb, T. Experimental methods in economics and psychology: A comparison. // Procedia – Social and Behavioral Science, 2015, vol. 187. p. 113 – 117.

8. Engber, D. Does the trolley problem have a problem? Slate, 2018. Retrieved from <https://slate.com/technology/2018/06/psychologys-trolley-problem-might-have-a-problem.html>

9. Schneider, D., W. On the Role of Attention in Working Memory for Response Selection in Task Switching. // Journal of cognition, 2019, No 2(1), p. 1-4.

10. Grange J.A., Does Task Activation in Task Switching Influence Inhibition or Episodic Interference? // Experimental Psychology, 2018, vol. 65, pp. 393- 404. <https://doi.org/10.1027/1618-3169/a000423>.